Verdwenen zichten 1997-1998

Marjet Vandenbulcke & Johan Allemeersch

1 De Kruiseboomweg

Langs de Kruiseboomweg, ter hoogte van de Zwanebeek, is een uniek stukje natuur verdwenen. Je kon er nog dromen in de schaduw van door de westenwind geplooide *achtkanters* en van robuuste knotwilgen. Aan beide oevers van de Zwanebeek waren er zompige weiden die de winterbedding van de beek uitmaakten. 's Zomers woonden er eksters hoog in de toppen van de populieren, en vroeger, héél héél lang geleden, moeten er in de beek nog stekelbaarsjes te vangen geweest zijn. Nu is de beek ingekokerd, de weg verbreed, en werden er nieuwe huizen gebouwd. De natuur heeft moeten inleveren…

Zoals het vroeger was…

Sinds mensenheugenis is de hele omgeving drassige meersgrond waar de Zanebeek 's winters haar overtollig water als in een spons kwijt kon. Reeds in het Heerelijcken Rente-Bouck van 1780 worden de percelen langs de beek als 'meersch' bestempeld[1].

---

1 Ene Pieternelle Vandekerckhove had er *'een partije land, voortijts meersch daer den ??? doorgaet bij de brugge, groot 1 lijne, 28 roeden*' (ca. 19 are). Ook een zekere Maryn Mechelaere had er in 1780 *'een meerselken, groot 1 lijne 24 roeden'* (ca. 18 are).

2 Hoek Surmont-Ketelbuiserstraat

Op de hoek van de Surmont- en de Ketelbuiserstraat stond tot in 1997 een groot pand, eigendom van de familie Verschelde, groothandelaars in eieren.

Oorspronkelijk was dit de olieslagerij met woonhuis geweest van P. Delafontaine-Coessens, handelaar in landbouwproducten. Het briefhoofd (eentalig Frans zoals toen gebruikelijk) dat Delafontaine in 1896 gebruikte, geeft niet alleen een overzicht van de producten van zijn handel, maar tevens een panoramisch beeld van de hele zaak. Het woonhuis en de magazijnen die erop afgebeeld staan waren bij de sloop in 1997 nog nagenoeg ongewijzigd. Een rokende schouw en huifwagens met 4 paarden bespannen, moeten de indruk wekken van een drukke bedrijvigheid. Op de achtergrond zijn twee treinen te zien met lang uitgerokken rookpluim. Van de boeren kocht Delafontaine gedroogde cichoreiwortels en lijnzaad dat hij verder verwerkte tot lijnzaadolie en oliebrood. Voor dezelfde boeren was hij leverancier van kunstmest, Peruguano, thomasslakken en oliebrood.

Dergelijk briefhoofd gaf klant en leverancier onmiddellijk een totaalbeeld van de onderneming.

In 1930 kregen de opvolgers, Arthur en Albert Delafontaine, een gemeentelijke goedkeuring om er de bestaande olieslagerij her in te richten en '*daarbij eene raffineederij, alles bewogen door eene stoommachien van 300 H.P.'* te installeren.

In 1935 verlaten de Delafontaines Lichtervelde en in 1937 wordt het pand aangekocht door de gebroeders Boudewijn en Gerard Verschelde, afkomstig van Gits. In september 1946 verhuisde Boudewijn met zijn gezin naar de Hazelstraat. Gerard bleef er alleen achter tot hij op 28/09/1949 huwde met Maria Vannieuwenhuyse. Op 27/01/1950 verongelukte hij met zijn vrachtwagen. Maria hertrouwde met Maurits Colpaert, die de handel in eieren voortzette tot in 1980. Eind 1997 werd het gebouw gesloopt. De bouwmaatschappij De Mandel s.v. zal er sociale appartementen optrekken.

Voorgevel van het huis, kant Surmontstraat.

Heemkundige kring

3 Oud huis Vancoppenolle

De uitbreiding van het gemeentehuis heeft in de loop der jaren een aantal panden doen verdwijnen. Ook nog in 1998. Op de hoek van de Torhoutstraat en de Burgemeester Callewaertlaan stond, tot vorig jaar, het huizencomplex van de familie Vancoppenolle, laatst bewoond door Denise Vancoppenolle en haar man, Andre Vandewalle.

Eduard Vancoppenolle, grootvader van Denise, was afkomstig uit het aan de overkant gelegen café *Den Hoepel.* In 1885, drie jaar na zijn huwelijk met Clemence Vanwalleghem, kocht hij van stoffenhandelaar Judocus Vanockerhout de huizen in de Torhoutstraat naast het toenmalige gemeentehuis.

Vooraan in de Torhoutstraat, in het pand met twee verdiepingen, baatte Clemence een bakkers- en kruidenierswinkel uit, ernaast was de eigenlijke bakkerij, waar Eduard aan de oven stond.

Een generatie verder volgt zoon Jerome, gehuwd met Maria Marquès op 05/08/1924, zijn vader op in dezelfde zaak. Tenslotte heeft zijn dochter Denise, gehuwd op 03/11/1964 met Andre Vandewalle, de cirkel gesloten. Drie generaties Vancoppenolles hebben er gewoond, meer dan een eeuw lang.

Woonhuis en bakkerij Vancoppenolle na de doortrekking van de Burgemeester Callewaertlaan.

Op de hoek, geklemd tussen gemeentehuis en bakkerij, was nog een kleine woning overgebleven, gebruikt als schilderswinkel. Voor de tweede wereldoorlog woonde huisschilder Hector Obyn er, en na de oorlog was het André Vanzieleghem, alweer een huisschilder. In 1955 werd dit pand onteigend en gesloopt om plaats te maken voor het torentje van het gemeentehuis.

In de tweede helft van 1960 werd het toenmalige 'Mosselstraatje' (in de vorige eeuw bekend als het *strontstraatje)* verbreed, rechtgetrokken en opgenomen in de Burgemeester Callewaertlaan. Pal op de geplande verbreding stond het woonhuis van onderwijzer Michel Hoornaert en Julia Maeseele. Daarnaast lag de toegang tot de ast van Emeric Deschepper (met weegbrug in het wegdek). Woonhuis en weegbrug verdwenen, zodat wie in *Den Hoepel* aan het raam zat, nu een onbelemmerd zicht op de Burgemeester Callewaertlaan had.

Dertig jaar later, op 30/05/1990 was het de beurt aan het woonhuis, annex winkel en magazijn van de familie Vancoppenolle, om onteigend te worden voor de geplande uitbreiding van het gemeentehuis. In 1998 werden winkel, woning en bakkerij gesloopt.

Schilderswinkel op de hoek Markt-Torhoutstraat, gesloopt in 1955.

Heemkundige Kring Ke

4 Stationsstraat - verdwenen smidse Allemeersch

Wie van de markt naar het station gaat, vindt aan de linkerkant tussen huisnummers 107 en 115 de ruime parkeerplaats van het verfwarenbedrijf Gebr. Debaillie. De huisjes die voor de aanleg ervan in 1998 gesloopt werden, waren ooit eigendom van de naburige brouwerij Labens.

Eén ervan was bewoond door de kinderen Allemeersch die er in een bijgebouwtje een smidse hadden, begonnen nog in de vorige eeuw en stilgevallen in 1953. Wie smeden en smidse gekend heeft, zal beamen dat er in de ruim 60 jaar van haar bestaan zo goed als niets veranderd werd.

Een dorpssmidse anno 1900: een donkere stoffige ruimte van amper zeven meter op twaalf met een zoldering van houten balken waar allerlei alaam en materiaal aan nagels en haken opgehangen was. Achteraan, tegen het venster voor de klaarte, een werkbank met bankschroef, waar gezaagd en gevijld werd. Tegen de muur aan de westkant was er een smisvuur, aangewakkerd door een reuzegrote lederen blaasbalg, op zolder ondergebracht en handmatig met ketting en tegengewicht bediend. Voor het smisvuur stond het aambeeld, voornaamste werktuig van het bedrijf. Half in, half uit de werkplaats was er een *travallie* voor het beslaan van paarden die dan altijd met de kop binnen in de smidse en met de achterpoten op het voetpad stonden. Ook een boormachine was er, zelfgemaakt, met handaandrijving en handgesmede boren. De schaarse ruimte die overbleef, hadden ze nodig voor het aanbrengen van hoepels op de karrewielen die de wagenmakers brachten, een karwei waar je met drie man voor moest zijn. Achter de werkplaats was er nog een klein koertje met primitief sanitair en een slijpsteen (Ø 1.40 m.). De slijper zat hoog boven de steen op een plank en hield messen, beitels, kapmessen en alles wat bot geworden was tegen de schurende ronding. De grote zandsteen draaide in een waterbak en de jongeren uit de buurt die in de smidse rondhingen, werden meer dan eens opgevorderd voor het draaien aan de *wrange*. Julien Denys en Antoon Debaillie weten er alles van en kunnen met woord en gebaar vertellen (anecdotes inbegrepen) hoe je de steen moest in beweging krijgen en gelijkmatig draaiende houden. Op zolder werd de voorraad ijzer gestockeerd.

Steevast werd ‘s morgens om zes uur begonnen, tot ergernis(?) van de buren. Het was een drukke bedoening en soms kwamen de klanten van ver. Van alles werd er gesmeed: *lozemasschen* voor het herstellen van kapotte kettingen, steenhaken en klinkhaken voor de metselaars, hoepels voor wagen- en karrenwielen, beitels, spaden, kapmessen en bijlen, haken, ogen en draainagels voor de *zwinkels* van de boeren, hoefijzers enzovoorts. En tussendoor kwam gareelmaker Romain Huyghe van de overkant al eens binnen om de gezaagde vormen voor een nieuw gareel boven ‘t smisvuur te roken. ‘`t Is goed tegen de houtworm’, placht hij te zeggen. Op zomeravonden, toen het geklop van de hamers stilgevallen was en het vuur afgedekt, vonden buren en smeden elkaar terug op de dorpel voor de nieuwsjes van den dag, al dan niet aangedikt tot sterke verhalen. Menig Lichterveldenaar op stap voor een avondwandelingetje had hier zijn vaste tussenstop ingelast.

De kinderen Allemeersch waren de ongehuwd gebleven dochter en drie dito zoons van Hyppolitus Allemeersch (1841-1914). Het waren:

Heemkundige kring Karel Van de Poele

Jules	°Lichtervelde 06/07/1871	†30/01/1956
Isidoor	°Lichtervelde 13/05/1876	†03/08/1958
Charles	°Lichtervelde 08/02/1879	†18/09/1944
Marie-Thérèse	°Lichtervelde 12/09/1882	†06/05/1947

Veelal werden ze genoemd naar hun vader en was er sprake van *Door'n* of *Saet'n van Poliet'ns.* Hun beroep en de omgeving waar ze werkten, bracht met zich mee dat ze ook met de groepsnaam *de zwarte jantjes* bedacht werden. Van de drie broers was Charles, de jongste, de man voor de karweitjes, wat ging van een handje toesteken in de smederij tot het schillen van aardappelen …voor de buren. Tijdens de eerste wereldoorlog was hij op de vlucht gegaan voor de Duitsers. In Nederland had hij asiel gekregen en was er als postbode aan de kost gekomen. Jules, de oudste, was de fijne vakman van het trio, terwijl Isidoor veeleer de krachtpatser was, die onvermoeid kon blijven kloppen tot Jules zei *'dat 't goed was'*.

Heemkundige kring Karel Van de Poele

Van de kinders Allemeersch vonden we onderstaande foto terug, gemaakt omstreeks 1898.

Staande van links naar rechts: onbekend - onbekend - Isidoor Allemeersch - Jules Allemeersch - Adolphe Allemeersch - onbekend. Zittend van links naar rechts: onbekend - Charles Allemeersch - Marie-Thérèse Allemeersch - Maurice Labens - onbekend. De foto is genomen voor het snoepwinkeltje van Mientje Bussche, naast de smidse. Wie bezorgt ons de ontbrekende namen ?

Heemkundige kring

Een smidje in zijn smisse
dat zong de hele dag
zijn liedje klonk zo helder
bij ied'ren hamerslag